

Διερευνητική γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Παράγοντες επιτυχίας των τοπικών και περιφερειακών πολιτικών για την πρόβλεψη και την πλαισίωση των διαδικασιών αναδιάρθρωσης»

(2007/C 305/07)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΥΠΟΒΑΛΛΕΙ ΤΙΣ ΕΞΗΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

- Είναι σημαντικό να αναγνωρίσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι η διαδικασία αναδιάρθρωσης στις πόλεις και τις περιφέρειες είναι συνεχές φαινόμενο που συνοδεύει την κοινωνική και οικονομική ζωή μας. Οι αναδιάρθρωσεις πρέπει να θεωρούνται ως ευκαιρία για την αντιμετώπιση σημερινών και μελλοντικών οικονομικών προβλημάτων,
- Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή των Περιφερειών συνιστά συνεχή παρακολούθηση των εν λόγω διαδικασιών σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία να διενεργείται από οργανισμούς ανεξάρτητους από τους εμπλεκόμενους φορείς. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη οφείλουν να ενθαρρύνουν τη δημιουργία εταιρικών σχέσεων των διοικητικών αρχών, των επιχειρήσεων, και των κοινωνικών εταίρων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, προκειμένου να προωθηθεί η συνεργασία για τοπική ανάπτυξη σε μια παγκοσμιοποιημένη οικονομία, ιδιαίτερα στις απόκεντρες περιοχές, στις οποίες υφίσταται κίνδυνος απώλειας της πολιτισμικής κληρονομιάς,
- Η αναδιάρθρωση σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο πρέπει να διασφαλίσει ότι οι επιδιωκόμενοι στόχοι εναρμονίζονται με τις κοινοτικές πολιτικές και ταυτόχρονα διατηρούν υψηλά επίπεδα απασχόλησης προκειμένου να διασφαλιστεί ένα υψηλό βιοτικό επίπεδο. Η τρέχουσα διαδικασία αναδιάρθρωσης θα πρέπει, επίσης, να αποτελέσει ένα πρώτο βήμα μιας διαδικασίας εκσυγχρονισμού με σκοπό τη δημιουργία μιας οικονομίας προσανατολισμένης στο μέλλον που βασίζεται στις γνώσεις και την καινοτομία. Ο στόχος αυτός δεν είναι δυνατόν να επιτευχθεί χωρίς αύξηση των επενδύσεων στους ανθρώπινους πόρους,
- Μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την αναδιάρθρωση των αγροτικών ζωνών θα διασφαλίσει (ή πρέπει να διασφαλίσει) ένα ελάχιστο επίπεδο πρόσβασης σε υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος, προκειμένου να προσελκυστούν επιχειρήσεις και ειδικευμένοι εργαζόμενοι ώστε να αναχαιτιστεί η έξοδος του πληθυσμού από την ύπαιθρο. Είναι, επίσης, επιτακτικό να χρησιμοποιηθούν πόροι του ΕΤΠΑ, του ΕΚΤ, και του ΕΓΤΑΑ (Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης) για την χρηματοδότηση καινοτόμων δράσεων αντί για τη στήριξη της υφιστάμενης κατάστασης. Σημαντικό μέσο για την αντιμετώπιση των άμεσων προβλημάτων τα οποία ενδέχεται να προκληθούν από τις αναδιάρθρωσεις, είναι το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση.

Εισηγητής: Witold KROCHMAL, Mayor of Wolow (PL/UEN-EA)

Πολιτικές συστάσεις

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Κοινωνικό, πολιτικό, και οικονομικό πλαίσιο της γνωμοδότησης

1. Στις 16 Οκτωβρίου 2006, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζήτησε από την Επιτροπή των Περιφερειών να καταρτίσει διερευνητική γνωμοδότηση με θέμα «Παράγοντες επιτυχίας των τοπικών και περιφερειακών πολιτικών για την πρόβλεψη και την πλαισίωση των διαδικασιών αναδιάρθρωσης». Η Επιτροπή κρίνει ότι η γνωμοδότηση της ΕΤΠ θα αποτελέσει πολύτιμη συμβολή για τη διαμόρφωση της προσέγγισης όσον αφορά τη διαδικασία αναδιάρθρωσης η οποία είναι ουσιαστική για την ευρωπαϊκή οικονομία.

2. Η Ευρωπαϊκή Ένωση διέρχεται σήμερα μια φάση θεμελιωδών οικονομικών μεταλλαγών, οι οποίες συνεπάγονται διάρθρωση του συνόλου της οικονομίας πόλεων και περιφερειών. Κατά συνέπεια, οι τοπικές και περιφερειακές αρχές αντιμετωπίζουν νέες προκλήσεις στις οποίες οφείλουν να ανταποκριθούν προκειμένου να διατηρήσουν την κοινωνική, οικονομική, και περιβαλλοντική ισορροπία.

3. Οι αναδιρθρώσεις πρέπει να θεωρούνται ως ευκαιρία για την αντιμετώπιση σημερινών και μελλοντικών οικονομικών προβλημάτων και για την ελάφρυνση των αρνητικών συνεπειών. Το περιφερειακό πεδίο — λόγω της εγγύτητάς του προς τη συγκεκριμένη πραγματικότητα και της ικανότητάς του να βρίσκει λύσεις κατάλληλα προσαρμοσμένες, εύστοχες και ευέλικτες — μπορεί να αποτελέσει τον πλέον αποτελεσματικό χώρο για την εφαρμογή πολιτικών αναδιάρθρωσης, ιδίως όταν οι διαδικασίες αυτές δεν καλούνται να αντιμετωπίσουν διαρθρωτικά προβλήματα.

4. Η αναδιάρθρωση σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο πρέπει να διασφαλίσει ότι οι επιδιωκόμενοι στόχοι εναρμονίζονται με τις κοινοτικές πολιτικές, οι οποίες είναι η προώθηση της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας, και ταυτόχρονα διατηρούν υψηλά επίπεδα απασχόλησης προκειμένου να διασφαλιστεί ένα υψηλό βιοτικό επίπεδο για τους πολίτες της ΕΕ.

5. Οι προκλήσεις αυτές αφορούν ιδιαίτερα τις πόλεις και τις περιφέρειες, δηλαδή τις τοπικές αρχές, οι οποίες έχουν σημαντικές δυνατότητες μετατροπής των στρατηγικών κατευθυντηρίων γραμμών σε συγκεκριμένη δράση και την κινητοποίηση των τοπικών οικονομικών και κοινωνικών φορέων στο πλαίσιο των πρωτοβουλιών αυτών.

6. Σκοπός της παρούσας γνωμοδότησης είναι η συμβολή μιας σειράς συμπληρωματικών στοιχείων στη συζήτηση σχετικά με τις τρέχουσες διαδικασίες τοπικής και περιφερειακής αναδιάρθρωσης που έχουν καταστεί μόνιμος και απαραίτητος μηχανισμός ο οποίος συνοδεύει σε σταθερή βάση την κοινωνική και οικονομική μας ζωή.

7. Τα βασικά αίτια των διαρθρωτικών διαδικασιών που οι τοπικές, περιφερειακές, και εθνικές αρχές οφείλουν να διαχειριστούν και, κατά προτίμηση, να προβλέψουν και να προλάβουν, είναι τα εξής:

- η εξάπλωση του φαινομένου της παγκοσμιοποίησης,
- η ασφάλεια και η καταπολέμηση της τρομοκρατίας,
- η ενέργεια και η αλλαγή του κλίματος,
- το άνοιγμα της παγκόσμιας οικονομίας στο διεθνές εμπόριο,

- η ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς της ΕΕ,
- η εφαρμογή των νέων καινοτόμων τεχνολογιών,
- οι αυστηροί κανόνες για την προστασία του περιβάλλοντος,
- η αύξηση της σημασίας των κοινωφελών υπηρεσιών,
- οι αλλαγές στην καταναλωτική ζήτηση.

8. Οι αναδιρθρώσεις μπορούν να υπάρξουν σε διαφορετικά επίπεδα όπως επίσης και σε διαφορετικούς τομείς:

- σε διατομεακό επίπεδο,
- σε τομεακό επίπεδο,
- σε επίπεδο επιχειρήσεων.

9. Είτε είναι η προσέγγιση ανά κλάδο είτε είναι ανά τομέα, οι διαδικασίες αναδιάρθρωσης πραγματοποιούνται κατά βάση σε εδαφική διάσταση, δεδομένου ότι οι τοπικοί και περιφερειακοί φορείς είναι εκείνοι που θίγονται περισσότερο από τις συνέπειές τους.

10. Λόγω του ρυθμού των γεγονότων που τις καθιστούν απαραίτητες, οι παρεμβάσεις συχνά είναι επείγουσες διαδικασίες με βασικό στόχο την ταχεία προσαρμογή των επιχειρήσεων στις απαιτήσεις μιας παγκοσμιοποιημένης οικονομίας και μιας μεταλλασσόμενης καταναλωτικής αγοράς.

11. Ως καρπός αυτής της ολοένα και περισσότερο παγκοσμιοποιημένης οικονομίας, αποκτούν όλο και μεγαλύτερη σημασία οι κρίσεις ή το έλλειμμα επιχειρηματικής ή κλαδικής ανταγωνιστικότητας, συγκυριακού χαρακτήρα. Οι κρίσεις αυτές οι οποίες δεν είναι εύκολα προβλέψιμες και οι οποίες, επιδρώντας αργά και σταθερά, μπορούν στο τέλος να πλήξουν σοβαρά τον οικονομικό ιστό μιας περιφέρειας.

12. Για τον ίδιο λόγο, παρατηρούνται, όλο και πιο συχνά, φαινόμενα μετεγκαταστάσεων, που νοούνται ως η κεραυνοβόλα μεταφορά μιας οικονομικής δραστηριότητας από μια περιοχή σε άλλη. Οι απρόβλεπτες αυτές αποφάσεις στηρίζονται σε κριτήρια στρατηγικά, οικονομικά, κόστους των συντελεστών της παραγωγής κλπ., τα οποία, όμως, σε ορισμένες περιπτώσεις, τείνουν να ευνοούνται από περιφερειακά κίνητρα και πολιτικές προσέλκυσης επενδύσεων.

13. Παρά τα αποτελεσματικά νομικά μέσα και τους επαγγελματίες διαχειριστές επιχειρήσεων που υπάρχουν σε πολλά κράτη μέλη, αυτός ο τρόπος αναδιάρθρωσης δεν διασφαλίζει ικανοποιητικά αποτελέσματα. Η διαδικασία αυτή δεν αποτρέπει τις βαθιές ή επιζήμιες από κοινωνικής ή εδαφικής απόψεως μεταλλαγές. Αυτός ο τρόπος λειτουργίας συχνά προκαλεί σοβαρά κοινωνικά ή περιφερειακά προβλήματα. Τα οφέλη που αποκομίζουν οι επιχειρήσεις από τις διαδικασίες μετεγκατάστασης συχνά συνοδεύονται από σοβαρές περιρροές για τις περιφέρειες από τις οποίες αποχωρούν οι επιχειρήσεις.

14. Η πρόκληση δεν είναι να παρεμποδιστούν οι αναπόφευκτες διαρθρωτικές αλλαγές, αλλά να προωθηθούν με τέτοιο τρόπο ώστε, στο μέτρο του δυνατού, οι περιφερειακές και τοπικές αρχές και τα άτομα να μπορέσουν να αποζημιωθούν ακόμα και να εκτιμήσουν τις ευκαιρίες που προσφέρονται μακροπρόθεσμα.

15. Από τις ριζικές αναδιρθρώσεις πλήττονται κυρίως οι χώρες που προσχώρησαν στην ΕΕ το 2004 και το 2007. Τούτο οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στις διαφορές που υπήρχαν μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ των 25 από απόψεως οικονομικής ανάπτυξης και εξέλιξης στον τομέα της τεχνολογίας και της καινοτομίας. Σε πολλές περιπτώσεις, τα αναμενόμενα αποτελέσματα επιτεύχθηκαν αλλά με οδυνηρές οικονομικές συνέπειες κυρίως λόγω της βραχείας μεταβατικής περιόδου.

16. Εάν σκοπός είναι να υπάρξει συνέχεια στις διαδικασίες αναδιάρθρωσης, πρέπει να αναλυθούν οι περιπτώσεις αναδιάρθρωσης στην ΕΕ των 15 με την εφαρμογή της μεθόδου της πρόβλεψης, ώστε να αξιοποιηθεί η γνώση που έχει αποκτηθεί και να εξαλειφθούν εν μέρει ή να μειωθούν στο ελάχιστο οι αρνητικές συνέπειες της αναδιάρθρωσης.

17. Η επιτυχία μιας οποιασδήποτε διαδικασίας αναδιάρθρωσης, ιδιαίτερα της πρόβλεψης των προβλημάτων, εξαρτάται, σε μεγάλο βαθμό, από το διάλογο μεταξύ της επιχείρησης, του τριτογενούς τομέα, των εργαζομένων και των οργανώσεών τους (π.χ., των συνδικαλιστικών ενώσεων), των τοπικών ή περιφερειακών αρχών, των κέντρων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και των ερευνητικών ιδρυμάτων καθώς και των κυβερνητικών φορέων όπως, π.χ., των περιφερειακών οργανισμών ανάπτυξης. Το αποτέλεσμα και η επιτυχία της διαδικασίας αναδιάρθρωσης πολύ συχνά εξαρτάται από την ποιότητα του διαλόγου αυτού.

18. Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας πρέπει να δοθεί ιδιαίτερος ρόλος στις τοπικές και περιφερειακές αρχές. Στην περίπτωση προβλεπόμενης αναδιάρθρωσης μπορούν να διακριθούν τρία είδη παρέμβασης:

- ενίσχυση και, όπου απαιτείται, διαφοροποίηση του οικονομικού και κοινωνικού ιστού και των υποδομών,
- δράσεις που αποβλέπουν στη διατήρηση των κυριότερων εργοδοτών και στην ενίσχυση των ΜΜΕ ως κινητήριας δύναμης απασχόλησης,
- ενίσχυση της ελκυστικότητας μιας περιφέρειας, μιας πόλης, ή μιας κοινότητας.

Οι εν λόγω δράσεις, όπως κάθε διαδικασία αναδιάρθρωσης, απαιτούν ενδεδειγμένα στατιστικά στοιχεία, κατάλληλους πόρους πληροφόρησης και ιδιαίτερη στρατηγική για τη συγκέντρωση και ανταλλαγή μεταξύ όλων των παραγόντων των αναδιρθρώσεων.

19. Οι πολιτικές πληροφόρησης πρέπει να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στις ΜΜΕ οι οποίες, λόγω της ιδιαιτερότητάς τους, αντιμετωπίζουν μεγαλύτερες δυσκολίες για την πρόσβαση σε πόρους πληροφόρησης για την πρόβλεψη των αλλαγών της αγοράς.

20. Ο τομέας των ΜΜΕ απαιτεί ιδιαίτερη προστασία, τόσο κατά τη διάρκεια των αναδιρθρώσεων όσο και κατά την περίοδο που προηγείται αυτών. Πράγματι κατά τις φάσεις αυτές υπάρχει μεγαλύτερη ανάγκη παρέμβασης προκειμένου να ενισχυθούν και να αναπτυχθούν οι διοικητικές, οργανωτικές και στρατηγικές αρμοδιότητες και ικανότητες που απαιτούνται για να υποστηριχθεί η ανάπτυξη των ΜΜΕ, ώστε να αφηθεί κατά μέρος το παραδοσιακό σχήμα που είναι επικεντρωμένο στις οικογένειες που ίδρυσαν την επιχείρηση και να θεσπιστεί ένα πρότυπο ελέγχου και καθοδήγησης που να ανταποκρίνεται στο επίπεδο του σφαιρικού ανταγωνισμού. Από τα παραδείγματα που εξετάστηκαν συνάγεται ότι η στρατηγική

της υπερβολαβίας αποδεικνύεται η πλέον αποτελεσματική, μόνο όμως όταν δεν πρόκειται απλώς για συνήθεις σχέσεις αγοράς αλλά για συνεργασία επιχειρήσεων σε εταιρική σχέση ή για συνεργασία επιχειρήσεων στο πλαίσιο δικτύου και συγκεκριμένα σε περιφερειακό επίπεδο.

Συμπεράσματα

21. Οι διαδικασίες αναδιάρθρωσης που αναλύθηκαν δείχνουν ότι δεν υπάρχει μια ενιαία προσέγγιση των εν λόγω διαδικασιών και ότι η επιλεγόμενη προσέγγιση εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη σχετική εδαφική αρχή (περιφέρεια, πόλη, κοινότητα), τον οικονομικό τομέα, τη φύση της σχετικής περιοχής (απόκεντρες περιφέρειες), τη χρήση γης (γεωργική, ελαφρά βιομηχανία, βαριά βιομηχανία) καθώς και το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης της χώρας στην οποία βρίσκεται η υπό αναδιάρθρωση περιφέρεια.

22. Η τρέχουσα διαδικασία αναδιάρθρωσης θα πρέπει, επίσης, να αποτελέσει ένα πρώτο βήμα μιας διαδικασίας εκσυγχρονισμού με σκοπό τη δημιουργία μιας οικονομίας προσανατολισμένης στο μέλλον που βασίζεται στις γνώσεις και την καινοτομία. Ο στόχος αυτός δεν είναι δυνατόν να επιτευχθεί χωρίς αύξηση των επενδύσεων στους ανθρώπινους πόρους διαμέσου της εκπαίδευσης και της βελτίωσης των δεξιοτήτων. Τούτο απαιτεί αποτελεσματικές και παραγωγικές επενδύσεις στην τοπική και περιφερειακή αγορά εργασίας, χάρη στις οποίες είναι δυνατόν να προβλεφθούν οι προκλήσεις που οφείλονται στην ταχεία διαδικασία οικονομικής και κοινωνικής αναδιάρθρωσης.

23. Η επέκταση και αύξηση των επενδύσεων στους ανθρώπινους πόρους και η προσαρμογή της εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης για την ικανοποίηση της ζήτησης για νέες δεξιότητες που οφείλονται στην αναδιάρθρωση συνεπάγεται πρόσθετο κόστος. Απαιτούνται μηχανισμοί για να διασφαλιστεί ότι το κόστος αυτό αναλαμβάνεται από κοινού από τις επιχειρήσεις, τους φορείς του δημοσίου, και τα άτομα. Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη στήριξη σε ολοκληρωμένες στρατηγικές κατάρτισης οι οποίες προσφέρουν τις δεξιότητες που απαιτούνται σε μια οικονομία της γνώσης και της καινοτομίας. Η ανταλλαγή των εμπειριών και η δημιουργία εταιρικών σχέσεων μεταξύ πόλεων και περιφερειών στον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης έχουν θεμελιώδη σημασία για την αποτελεσματική εφαρμογή των εν λόγω διαδικασιών.

24. Όπως προκύπτει από τα παραπάνω παραδείγματα, η δράση στον τομέα των ανθρώπινων πόρων αποτελεί ιδιαίτερα σημαντικό τμήμα της αναδιάρθρωσης και αναζωογόνησης των αστικών και των αγροτικών ζωνών. Πρόκειται για βασικό έργο των οργανώσεων που εμπλέκονται στις αναδιρθρώσεις σε τοπικό επίπεδο. Θέματα όπως, π.χ., η επαγγελματική και οικονομική κινητικότητα, ή η εξισορρόπηση της προσφοράς και της ζήτησης στην αγορά εργασίας σε τοπικό επίπεδο, έχουν αποφασιστικό αντίκτυπο στην αποτελεσματικότητα της αναδιάρθρωσης. Η κινητικότητα των αναζητούντων εργασία και των ατόμων που κινδυνεύουν να απολέσουν την απασχόλησή τους, ιδιαίτερα των ανειδίκευτων εργαζομένων, πρέπει να προωθηθεί διαμέσου της προσφοράς εξατομικευμένων υπηρεσιών στους αναζητούντες εργασία και επαγγελματικής πείρας και μαθημάτων κατάρτισης για την προσαρμογή των δεξιοτήτων των αναζητούντων εργασία και των ανέργων στις απαιτήσεις της τοπικής αγοράς εργασίας. Αυτό αφορά σε μεγάλο βαθμό τους νέους που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα να εξεύρουν απασχόληση.

25. Δράσεις οι οποίες βασίζονται στις αρχές του κοινοτικού προγράμματος δράσης στον τομέα της νεολαίας, το οποίο καλύπτει τον επαγγελματικό προσανατολισμό, την παροχή βοήθειας για την ολοκλήρωση της εκπαίδευσης και την πρόσβαση σε κατάλληλα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης, μπορούν να διευκολύνουν την ομαλή μετάβαση από την εκπαίδευση στην απασχόληση σε ζώνες που πλήττονται από την αναδιάρθρωση.

26. Οι δράσεις αυτές πρέπει να έχουν ως αποτέλεσμα την αναχαίτιση ανεπιθύμητων εξελίξεων στις αστικές και τις αγροτικές περιοχές όπως π.χ. την έξοδο του πληθυσμού της υπαίθρου. Τούτο αποτελεί πρόβλημα όχι μόνο επειδή οι αγροτικές περιοχές μπορεί να παύσουν να λειτουργούν ως κοινότητες, με αποτέλεσμα απώλεια των πολιτισμικών αξιών, παραδόσεων, και τοπικών ιδιαιτεροτήτων, αλλά και επειδή υπάρχει κίνδυνος απώλειας της υδρογεωλογικής ισορροπίας. Ο πλέον αποτελεσματικός τρόπος αναχαίτισης της διαδικασίας αυτής είναι δράσεις χρηματοδοτούμενες από το ΕΤΠΑ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης), το ΕΚΤ (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και το EAFRD (Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης). Μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την αναδιάρθρωση των αγροτικών ζωνών θα διασφαλίσει (ή πρέπει να διασφαλίσει) ένα ελάχιστο επίπεδο πρόσβασης σε υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος, προκειμένου να προσελκυστούν επιχειρήσεις και ειδικευμένοι εργαζόμενοι ώστε να αναχαιτιστεί η έξοδος του πληθυσμού από την υπαίθρο. Είναι, επίσης, επιτακτικό να χρησιμοποιηθούν πόροι του ΕΤΠΑ, του ΕΚΤ, και του ΕΓΤΑΑ (Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης) για την χρηματοδότηση καινοτόμων δράσεων αντί για τη στήριξη της υφιστάμενης κατάστασης.

27. Σημαντικό μέσο για την αντιμετώπιση των άμεσων προβλημάτων τα οποία ενδέχεται να προκληθούν από τις αναδιρθρώσεις, είναι το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση, το οποίο παρέχει βραχυπρόθεσμη βοήθεια στις περιοχές που έχουν πληγεί από την επανεγκατάσταση των οικονομικών δραστηριοτήτων που οφείλονται στην παγκοσμιοποίηση. Η Επιτροπή των Περιφερειών επικρότησε τη δημιουργία του μέσου αυτού και έχει προτείνει την αύξηση των πόρων του σε 1 δις. ευρώ ετησίως. Η Επιτροπή των Περιφερειών αναμένει την πρώτη ετήσια έκθεση σχετικά με τα αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση (η έκθεση προβλέπεται να δημοσιευτεί κατά το 2008), προκειμένου να εξετάσει λεπτομερώς εάν τα κριτήρια παρέμβασης που θεσπίζονται στο Άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1927/2006 επιτρέπουν τη δέουσα εκτέλεση του Ταμείου, και είναι πρόθυμη να συνεισφέρει σε οποιαδήποτε μελλοντική συζήτηση σχετικά με τη δυνητική αναθεώρηση των κριτηρίων αυτών.

28. Ως αποτέλεσμα της αναδιάρθρωσης, πολλές ζώνες εξαρτώνται ολοένα και περισσότερο από τον τουρισμό. Στην περίπτωση αυτή, η ολοκληρωμένη προσέγγιση για την αξιοποίηση των φυσικών πόρων και της πολιτισμικής κληρονομιάς πρέπει να εστιάζεται στην ποιότητα, με κύριο στόχο την ικανοποίηση του καταναλωτή. Η επιτυχία της διαδικασίας αυτής εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ανάπτυξη των επικοινωνιών, τη σύνδεση των αναδιρθρωμένων περιοχών με τα μεγάλα εθνικά και ευρωπαϊκά δίκτυα, και τη χρήση των νέων τεχνολογιών, συμπεριλαμβανομένης τόσο της ευρυζωνικής πρόσβασης στο διαδίκτυο, για τη διασύνδεσή τους με την ευρεία έννοια, όσο και της λήψης κατάλληλων μέτρων εκπαίδευσης και κατάρτισης.

29. Ο πολιτισμικός πλούτος και οι φυσικοί πόροι πρέπει να καταστούν τα βασικά μέσα των εν λόγω διαδικασιών. Ορισμένες φορές, είναι τα βασικότερα πλεονεκτήματα, ιδίως σε αραιοκατοικημένες περιοχές. Προωθούν τη δυναμική ανάπτυξη του τουρισμού ο οποίος, στη συνέχεια, καθίσταται μοχλός της τοπικής ανάπτυξης.

30. Το 60 % περίπου του πληθυσμού της ΕΕ ζει σε αστικές περιοχές άνω των 50 000 κατοίκων. Η πλειονότητα των θέσεων απασχόλησης, των επιχειρήσεων, των τριτοβάθμιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, και των λοιπών θεσμών της κοινωνικής και οικονομικής ζωής βρίσκεται, ως εκ τούτου, στις πόλεις και στις αστικές περιοχές. Αυτές προσφέρουν πολυάριθμες ευκαιρίες, εγκυμονούν ωστόσο και κινδύνους. Με τις αναδιρθρώσεις στις ευρωπαϊκές πόλεις, παράλληλα με τα μέτρα που στοχεύουν καθαρά στην οικονομία, επιδιώκεται και η γενική αναζωογόνηση των αστικών περιοχών.

31. Στην πράξη έχει αποδειχθεί ότι για να επιτευχθούν τα αποτελέσματα, τα οποία αναμένουν οι κάτοικοι, οι αρχές των πόλεων και η ΕΕ, απαιτούνται πολυδιάστατες στρατηγικές για την επίλυση των οικονομικών, κοινωνικών και χωροταξικών προβλημάτων. Παρότι είναι ευκολότερο να εξευρεθούν εταίροι για τις αναδιρθρώσεις στις αστικές περιοχές, οι αναδιρθρώσεις είναι επιτυχείς μόνο με μια προσέγγιση με βάση την εταιρική σχέση μεταξύ του δημοσίου, ιδιωτικού, και του τριτογενούς τομέα καθώς και με τη χρήση διαφορετικών χρηματοδοτικών πηγών.

32. Ως κινητήριες δυνάμεις των περιφερειών τους, οι πόλεις οι οποίες μπόρεσαν να διατηρήσουν τη δεσπόζουσα θέση τους λόγω του μεγέθους ή της ιστορίας τους, υιοθέτησαν, στα πλαίσια αναδιρθρώσεων, στρατηγικές ανανέωσης. Χάρη στη θέση τους, μπορούν να στηρίξουν αναδιρθρώσεις σε ολόκληρη την περιφέρεια, και μάλιστα όχι μόνον μέσω άμεσων εταιρικών σχέσεων, αλλά και μέσω των θεσμών που βρίσκονται στην εκάστοτε πόλη.

33. Χάρη στα μέτρα για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, για την προώθηση της επιχειρηματικότητας, της καινοτομίας και της ανάπτυξης των υπηρεσιών, κατέστη δυνατό να συγκρατηθούν ή ακόμα και να προσελκυστούν στις πόλεις εργαζόμενοι με ιδιαίτερες δεξιότητες. Τούτο συνέβαλε σε αισθητή βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών που προσφέρονται στους κατοίκους. Χάρη σε κατάλληλο σχεδιασμό, χρήση και διατήρηση των αστικών χώρων, μειώθηκε η εγκληματικότητα στις πόλεις, γεγονός που έκανε πιο ελκυστικά τα πάρκα, τους δρόμους και τους χώρους παιχνιδιού. Για την αποτελεσματικότητα των αναδιρθρώσεων, αποφασιστική σημασία έχει ένα αστικό περιβάλλον υψηλής ποιότητας, διότι έτσι εξασφαλίζεται ένας ελκυστικός τόπος για εργασία, κατοικία και επένδυση.

34. Από την εμπειρία προκύπτει ότι οι πόλεις που προώθησαν τις ομαδοποιήσεις επιχειρήσεων κατόρθωσαν να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητά τους σημαντικά. Οι σχέσεις μεταξύ αγροτικών και αστικών ζωνών πρέπει να διατηρούνται σε ένα κατάλληλο επίπεδο με την εξασφάλιση ισοτιμίας ευκαιριών στις αναπτυξιακές προϋποθέσεις, έτσι ώστε να περιοριστούν οι διαφορές που υφίστανται μεταξύ αστικών και αγροτικών περιοχών.

35. Δίκτυα που συγκεντρώνουν περιφέρειες με παρόμοιες μορφές αναδιάρθρωσης (δίκτυα απόκεντρων περιφερειών, δίκτυα περιφερειών με εξορυκτικές βιομηχανίες) πρέπει να διασφαλίζουν την παρακολούθηση των διαφοροποιημένων αυτών προσεγγίσεων στην εδαφική τους διάσταση.

36. Είναι εξίσου σημαντικό οι επιχειρήσεις, οι οποίες είναι εταίροι της διαδικασίας αναδιάρθρωσης, να έχουν μεγαλύτερη πρόσβαση σε πηγές χρηματοδότησης επιπλέον των επιδοτήσεων και των διαθέσιμων κοινοτικών χρηματοδοτήσεων που θα πρέπει να περιλαμβάνουν, επίσης, τραπεζικές εγγυήσεις, αμοιβαίες εγγυήσεις, δάνεια και μικροδάνεια. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη διαδικασία αυτή.

37. Δεν υπάρχει ένα αποκλειστικό πρότυπο αναδιάρθρωσης που να μπορεί να διασφαλίσει την τελική επιτυχία. Ωστόσο, παρά την ποικιλομορφία των διαφόρων διαδικασιών αναδιάρθρωσης, είναι δυνατόν να εντοπιστούν ορισμένοι παράγοντες οι οποίοι είναι χαρακτηριστικοί των επιτυχών διαδικασιών αναδιάρθρωσης:

- συνεχής παρακολούθηση των οικονομικών διαδικασιών για την έγκαιρη πρόβλεψη των αναδιρθρώσεων,
- η πρόβλεψη δεν μπορεί να περιορίζεται αποκλειστικά στην πρόγνωση αλλά πρέπει να περιλαμβάνει, επίσης, πιθανά σενάρια και προετοιμασία της υλοποίησής τους,
- κοινωνικός διάλογος και διάλογος με την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών και ροή πληροφοριών μεταξύ των φορέων που συμμετέχουν στη διαδικασία αναδιάρθρωσης,
- δομές δικτύωσης ακαδημαϊκών ιδρυμάτων, επιστημονικών και ερευνητικών κέντρων, βιομηχανικών και διοικητικών αρχών σε όλα τα επίπεδα,
- εύκολα προσπελάσιμες δομές εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης υψηλής ποιότητας,
- τακτικές δημόσιες αξιολογήσεις της ποιότητας, της αποδοτικότητας, και των αποτελεσμάτων των δράσεων που αναλαμβάνονται,
- διαφοροποιημένες πηγές χρηματοδότησης της διαδικασίας αναδιάρθρωσης οι οποίες πρέπει να καλύπτουν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη για να διασφαλιστεί μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα των δράσεων που αναλαμβάνονται,
- η ικανότητα μιας περιφέρειας ή πόλης να ασκήσει μια εδαφική πολιτική η οποία μπορεί να διατηρήσει την ικανότητα των τοπικών επιχειρήσεων να παράγουν και να διανέμουν αγαθά και να προσφέρουν υπηρεσίες,
- η συνειδητοποίηση από τις τοπικές κοινότητες της ανάγκης για συνεχείς αλλαγές, η οποία λαμβάνει τη μορφή περιφερειακής ή τοπικής ταυτότητας. Τούτο διασφαλίζει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της βιώσιμης ανάπτυξης από κοινωνική και περιβαλλοντική προοπτική, γεγονός που αποτελεί πρόσθετο παράγοντα για την προσέλκυση νέων επενδύσεων,
- η ιδιαίτερως πρωτόβουλη στάση των τοπικών και περιφερειακών αρχών, στηριζόμενη στην ικανότητα ανάληψης ηγετικού ρόλου και στην ύπαρξη ανταγωνιστικών και χρηματοπιστωτικών μηχανισμών,
- ένα ειδικά προς τούτο κατηρτισμένο σχέδιο, προσαρμοσμένο στην συγκεκριμένη κατάσταση και με σφαιρική αντιμετώπιση, το οποίο να περιλαμβάνει διάφορες πτυχές, σε συνάρτηση με την εκάστοτε περίπτωση: οικονομική ανάπτυξη, παιδεία, κοινωνική ένταξη, πολιτισμός, πολεοδομία κλπ.

Οι συστάσεις της Επιτροπής των Περιφερειών

38. Είναι σημαντικό να αναγνωρίσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι η διαδικασία αναδιάρθρωσης στις πόλεις και τις περιφέρειες είναι

συνεχές φαινόμενο που συνοδεύει την κοινωνική και οικονομική ζωή μας.

39. Καλεί τις τοπικές και περιφερειακές αρχές να αναπτύξουν ένα αληθινή πρωτόβουλο σχεδιασμό στις περιοχές τους που να καλύπτει την παρακολούθηση και τη στήριξη της υπάρχουσας οικονομίας και να περιλαμβάνει περιφερειακές στρατηγικές για τοπική δράση στον τομέα αυτό στηριζόμενες σε ευρείας εμβέλειας κοινά σχέδια πόλεων-περιφερειών.

40. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή των Περιφερειών συνιστά συνεχή παρακολούθηση των εν λόγω διαδικασιών σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία να διενεργείται από οργανισμούς ανεξάρτητους από τους εμπλεκόμενους φορείς και να καλύπτει τις επιχειρήσεις, τους κοινωνικούς εταίρους, και τις τοπικές και περιφερειακές κοινότητες σε γεωγραφική ή τομεακή βάση. Το σύστημα αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει ανάλυση των οικονομικών μεταλλαγών σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο και να λαμβάνει υπόψη τις αγροτικές, απόκεντρες, και ορεινές περιοχές καθώς και ανάλυση των μελλοντικών τάσεων της αγοράς εργασίας.

41. Συνιστά τη δημοσίευση των βέλτιστων πρακτικών αναδιάρθρωσης για χρήση από τις λοιπές πόλεις και περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι δημοσιεύσεις αυτές πρέπει να είναι διαρθρωμένες ανά περιοχές με παρόμοιες μορφές αναδιάρθρωσης (αγροτικές περιοχές, απόκεντρες περιοχές, περιοχές βαριάς βιομηχανίας, περιοχές εξορυκτικής βιομηχανίας, περιοχές ελαφριάς βιομηχανίας, κλωστοϋφαντουργικός τομέας, αστικές περιοχές).

42. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη οφείλουν να ενθαρρύνουν τη δημιουργία εταιρικών σχέσεων των διοικητικών αρχών, των επιχειρήσεων, και των κοινωνικών εταίρων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο με τη βοήθεια χρηματοδοτικών μέσων προκειμένου να προωθηθεί η συνεργασία για τοπική ανάπτυξη σε μια παγκοσμιοποιημένη οικονομία. Τούτο θα διευκολύνει σημαντικά την πρόβλεψη των διαδικασιών αναδιάρθρωσης.

43. Καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη να επιδείξουν ιδιαίτερη προσοχή στην ευελιξία των μηχανισμών χρηματοδότησης της ΕΕ, και ειδικότερα του ΕΚΤ, προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι υπάρχει διαθέσιμη χρηματοδότηση για την ταχεία αντιμετώπιση καταστάσεων που κάνουν την εμφάνισή τους ξαφνικά και χωρίς προειδοποίηση. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η ανάγκη παροχής χρηματοδότησης για εκκολαπτήρια επιχειρήσεων, δραστηριότητες προσλήψεων, αρωγή και συμβουλές προς νεοσύστατες επιχειρήσεις, καθώς και για στοχοθετημένη κατάρτιση, είναι άμεση. Οι δυνατότητες εξεύρεσης νέας απασχόλησης για εκείνους που χάνουν τις θέσεις εργασίας τους λόγω αναδιρθρώσεων βρίσκονται στο μέγιστο σημείο τους για διάστημα τριών μηνών και μετά από αυτό το διάστημα μειώνονται σημαντικά. Οι μηχανισμοί εφαρμογής των διαφόρων μέσων που υφίστανται σε επίπεδο ΕΕ πρέπει να συνεκτιμούν αυτήν την ανάγκη ανταπόκρισης. Στα μέτρα για την ταχεία αντιμετώπιση των δυσχερειών που μπορεί να προκληθούν από τις αναδιρθρώσεις πρέπει επίσης να συμπεριληφθεί η παροχή βοήθειας για την κάλυψη των άμεσων κοινωνικών αναγκών των ενδιαφερομένων ατόμων (στέγαση, υγειονομική περίθαλψη, παροχή συμβουλών κλπ.). Τα άτομα που επηρεάζονται από τις αναδιρθρώσεις χρειάζονται κοινωνική υποστήριξη με στόχο να μπορέσουν να επιδοθούν σε νέες δραστηριότητες και να προσαρμοστούν στην αναδιάρθρωση.

44. Συνιστά να αξιοποιηθεί η διασυνοριακή φύση ορισμένων πόλεων και περιφερειών κατά την διαδικασία αναδιάρθρωσης και καλεί να αρθούν τα διαδικαστικά εμπόδια που κωλύουν τη ροή του εργατικού δυναμικού και των κεφαλαίων με αποτέλεσμα την παρεμπόδιση της διαδικασίας αναδιάρθρωσης.

45. Συνιστά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στα πλαίσια των δυνατοτήτων των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ, να υιοθετήσει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση όσον αφορά τη συγχρηματοδότηση της διαδικασίας αναδιάρθρωσης πράγμα που θα επιτρέπει την αντιμετώπιση των οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων και, ταυτόχρονα, να την εφαρμογή των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

46. Καλεί τα κράτη μέλη να άρουν τα νομικά και λοιπά εμπόδια στη δημιουργία συμπράξεων του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ) οι οποίες μπορούν να προσφέρουν αποτελεσματική και ενεργή στήριξη της διαδικασίας αναδιάρθρωσης.

47. Καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα λοιπά κοινοτικά όργανα τα οποία παρέχουν πόρους συγχρηματοδότησης να εντείνουν τον έλεγχο των δαπανών, ιδιαίτερα στον τομέα των έργων με μικρό ποσοστό καθαρά υλικών επενδύσεων που χρηματοδοτεί το ΕΚΤ.

48. Καλεί την Ευρωπαϊκή Ένωση να λάβει υπόψη, στις τρέχουσες πολιτικές και κατά τη χάραξη των νέων πολιτικών, τις πτυχές που σχετίζονται με τη διαδικασία αναδιάρθρωσης από το στάδιο της πρόβλεψης μέχρι την ολοκλήρωσή της.

49. Καλεί τα κράτη μέλη να χρησιμοποιήσουν συμβατά με τη νομοθεσία της ΕΕ χρηματοπιστωτικά μέσα, για τις επιχειρήσεις οι οποίες πλήττονται από την διαδικασία αναδιάρθρωσης, ιδιαίτερα

στις απόκεντρες περιοχές, στις οποίες υφίσταται κίνδυνος απώλειας της πολιτισμικής κληρονομιάς ή της τοπικής ή περιφερειακής ταυτότητας, και στις περιπτώσεις στις οποίες η αναδιάρθρωση αφορά τον τομέα των ΜΜΕ, όπου η διαδικασία αυτή είναι ιδιαίτερα δύσκολη.

50. Αναμένει να ζητηθεί η γνώμη της από την Επιτροπή όταν θα πρέπει να αναθεωρηθούν, κατά το 2007/2008, οι κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων, οι οποίες προβλέπεται να πάψουν να ισχύουν τον Οκτώβριο του 2009.

51. Συνιστά ιδιαίτερα τα κράτη μέλη και όλες οι ενεχόμενες στη διαδικασία της αναδιάρθρωσης επιχειρήσεις να διασφαλίσουν τη διατήρηση των τοπικών παραδόσεων και πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων, που μπορούν, επίσης, να αποτελέσουν πλεονέκτημα στις τρέχουσες και μελλοντικές διαδικασίες αναδιάρθρωσης.

52. Για την πρόβλεψη της διαδικασίας αναδιάρθρωσης και τη διάδοση των βέλτιστων πρακτικών όσον αφορά την προσαρμογή των περιφερειών και των πόλεων στις μεταλλαγές που συνδέονται με την παγκοσμιοποίηση, η ΕΤΠ συνιστά να αξιοποιηθούν η νέα πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής *Περιφέρειες για την οικονομική αλλαγή* και τα δίκτυα πόλεων και περιφερειών τα οποία δημιουργούνται ως μέρος της εν λόγω πρωτοβουλίας με συγχρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης.

53. Συνιστά στην Επιτροπή να επιδειξει ιδιαίτερη επαγρύπνηση όσον αφορά την εφαρμογή των περιφερειακών κινήτρων στις διαδικασίες μετεγκατάστασης.

Βρυξέλλες, 11 Οκτωβρίου 2007

Ο Πρόεδρος
της Επιτροπής των Περιφερειών
Michel DELEBARRE

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Σύνοψη περιπτώσιολογικών μελετών αναδιάρθρωσης πόλεων και περιφερειών

Το φαινόμενο που αρχικά θεωρείτο μια μεταβατική κρίση προσαρμογής στις δεκαετίες του 1970 και 1980 τελικά είναι ένα μόνιμο στοιχείο της κοινωνικής και οικονομικής ζωής της σύγχρονης Ευρώπης. Κατέληξε να είναι μια μόνιμη διαδικασία, η οποία απαιτεί από τις επιχειρήσεις και το περιβάλλον τους προσαρμογή στις μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς, δηλ. μια μόνιμη διαδικασία αναδιάρθρωσης. Για τη σύνταξη της παρούσας γνωμοδότησης σχετικά με την αναδιάρθρωση των πόλεων και περιφερειών της ΕΕ, η οποία καταρτίζεται ύστερα από αίτηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αναλύθηκαν οι πληροφορίες οι οποίες συγκεντρώθηκαν σχετικά με την εξέλιξη των εν λόγω διαδικασιών καθώς και άλλες πληροφορίες σε άλλα έγγραφα. Στη γνωμοδότηση συμπεριλήφθηκαν τα συμπεράσματα και οι συστάσεις.

Σκωτία — Ηνωμένο Βασίλειο — ένα παράδειγμα ανταγωνισμού ανοικτού στην παγκόσμια αγορά

Την περίοδο 2002-2006 ο αριθμός των εργαζομένων στη βιομηχανία μειώθηκε από 276 000 σε 227 000, ενώ κατά την ίδια περίοδο η παραγωγή για τον εξαγωγικό τομέα μειώθηκε κατά 36 %. Οι περισσότερες επιχειρήσεις μετέφεραν την παραγωγή τους σε νέα κράτη μέλη ή την Ινδία και την Κίνα. Το πλαίσιο για την οικονομική ανάπτυξη της Σκωτίας (FEDS) στόχο έχει να διασφαλίσει τη παραγωγικότητα και η ανταγωνιστικότητα στην παγκόσμια αγορά. Το πρόγραμμα PACE (εταιρική δράση για βιώσιμη απασχόληση) των αρχών της Σκωτίας επέτρεψε σε όλους τους φορείς του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα να αποτρέψουν ανεργά τις μαζικές απολύσεις. Η αναδιάρθρωση έπληξε την αγορά εργασίας της Σκωτίας, και ιδιαίτερα τη βιομηχανία, πολύ σκληρά. Ωστόσο, χάρη στην αύξηση του αριθμού των εργαζομένων στον τομέα των υπηρεσιών και στον βιομηχανικό τομέα, η Σκωτία έχει ένα από τα πλέον υψηλά ποσοστά απασχόλησης στην ΕΕ, ενώ η ανεργία βρίσκεται στο χαμηλότερο επίπεδο των 30 τελευταίων ετών. Εξάλλου, η οικονομία της Σκωτίας δρέπει τους καρπούς της διαδικασίας παγκοσμιοποίησης. Οι τράπεζες της Σκωτίας έχουν επεκταθεί στο εξωτερικό, με αποτέλεσμα να ενισχυθεί η θέση τους έναντι των ανταγωνιστών τους.

Χώρα των Βάσκων — Ισπανία — αναδιάρθρωση μιας περιφέρειας και των πόλεών της

Η τοπική βιομηχανία, διαρθρωμένη γύρω από τις ναυπηγικές εργασίες, τον χάλυβα και την βαριά βιομηχανία, βρισκόταν σε παρακμή τη δεκαετία του 1980. Η κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων, οι εργοδότες και οι εργατικές ενώσεις αποφάσισαν να αναδιρθώσουν και να εκσυγχρονίσουν αυτούς τους βιομηχανικούς τομείς. Δημιουργήθηκαν εννέα όμιλοι επιχειρήσεων, που μαζί παράγουν το 45 % του ΑΕγχΠ της χώρας των Βάσκων. Σήμερα, εξακολουθούν να είναι η κινητήρια δύναμη της οικονομίας των περιφέρειας. Μετά από μια διαδικασία που διήρκεσε είκοσι περίπου χρόνια, το ΑΕγχΠ της Χώρας των Βάσκων είναι το τρίτο της Ευρώπης μετά από περιφέρειες χωρών όπως το Λουξεμβούργο και η Ιρλανδία. Η ανεργία η οποία ανερχόταν σε 25 % το 1990, σήμερα έχει κατέλθει σε 4,5 %. Μεγάλο μέρος των επενδύσεων διατέθηκε για καινοτομίες. Το μερίδιο των ιδιωτικών πόρων ανέρχεται σε 66 % του συνόλου των επενδύσεων (ο μέσος όρος στην Ισπανία είναι 48 % και το αντίστοιχο ποσοστό για την Ευρώπη είναι 54 %). Η διαδικασία αναδιάρθρωσης συνδέεται με την αναζωογόνηση των πόλεων της περιφέρειας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτεύουσας Μπιλμπάο. Οι τοπικές πολιτισμικές ιδιαιτερότητες και η τοπική ταυτότητα διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στη διαδικασία αυτή, η οποία συνέβαλε σε υψηλότερο βαθμό αποδοχής της ίδιας της διαδικασίας.

Κρήτη — Ελλάδα — από τη γεωργία στις υπηρεσίες τουρισμού

Η αναδιάρθρωση στην Κρήτη, που χρηματοδοτήθηκε από την εθνική κυβέρνηση και κοινοτικούς πόρους, βασίζεται στη συνεργασία επιχειρήσεων και ερευνητικών ιδρυμάτων (Πανεπιστήμιο της Κρήτης, Ερευνητικό Ίδρυμα Ηρακλείου) στοχεύει στη μετακίνηση των εργαζομένων από τον γεωργικό τομέα στον τομέα των υπηρεσιών. Τούτο επιτεύχθηκε εν μέρει μόνο. Κύριος λόγος είναι η κάμητη δομή και η από την κορυφή προς τη βάση προσέγγιση της δράσης. Τα ισχυρά κέντρα ενδυναμώθηκαν περισσότερο, οι απόκεντρες περιοχές στα ενδότερα του νησιού περιθωριοποιήθηκαν, πράγμα που διεύρυνε το χάσμα μεταξύ των υποπεριφερειών και δεν οδήγησε σε αύξηση της ανταγωνιστικότητας.

Tawira — Πορτογαλία

Η αναδιάρθρωση η οποία βασίστηκε στον αναπροσανατολισμό, είχε ως αποτέλεσμα ανάπτυξη των τουριστικών υπηρεσιών, αύξηση των επενδύσεων στον τομέα αυτό, που συνέβαλαν στη διατήρηση της ιστορικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της περιφέρειας, και η οποία με τη σειρά της οδήγησε σε περαιτέρω αύξηση του τουρισμού και την εισροή ιδιωτικών κεφαλαίων. Η διαδικασία αυτή χρηματοδοτήθηκε με πόρους των προγραμμάτων Piter, Urbcom, Interreg και Proalgarve.

Οι περιφέρειες της Αυστρίας

Η αναδιάρθρωση βασίστηκε στη μετάβαση από μια μονοτομεακή οικονομία σε μια διαφοροποιημένη βιομηχανική δομή η οποία βασίζεται σε έργα E&A καθώς και στη μετάβαση στον τομέα του τουρισμού και στον τομέα των υπηρεσιών που συνδέονται με τον τουρισμό. Τη διαδικασία αυτή ενίσχυσε έντονα η συνεχής ανάπτυξη ευκαιριών επαγγελματικής κατάρτισης.

Πόρτο, Πορτογαλία

Η διαδικασία, που άρχισε μόλις πρόσφατα, κατέστη αναγκαία λόγω της μετεγκατάστασης πολλών κρατικών φορέων και επιχειρήσεων στην πρωτεύουσα καθώς και λόγω της συρρίκνωσης του πληθυσμού και λόγω του μαρασμού του παραδοσιακού λιανικού εμπορίου προς όφελος των μεγάλων υπεραγορών. Σκοπός της διαδικασίας αναδιάρθρωσης είναι να εμψυχηθεί νέα ζωή στο κέντρο της πόλης, να αναπτυχθούν οι πολιτισμικές υπηρεσίες, και να αναπτυχθεί ο στεγαστικός τομέας της πόλης. Το 2004 εγκαινιάστηκε η πρωτοβουλία PortoVivo, με στόχο να προσελκυστούν στην πόλη ιδιωτικές επενδύσεις. Αυτό το σημαντικό έργο αναδιάρθρωσης και αναπροσανατολισμού έχει ένα πλαίσιο είκοσι ετών. Προγραμματίζεται η ανανέωση άνω των 5 000 κτιρίων κατά την περίοδο αυτή, πράγμα που θα συμβάλει στη διατήρηση μιας αξιόλογης ιστορικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς και στην ανάπτυξη του τομέα των υπηρεσιών και θα δημιουργήσει νέες θέσεις απασχόλησης.

Liberec, Τσεχία

Στόχος μιας διαδικασίας αναδιάρθρωσης που ξεκίνησε με την αλλαγή του είναι να ευθυγραμμιστεί η οικονομία με τα κοινοτικά πρότυπα. Η αναδιάρθρωση αυτή χρηματοδοτείται κυρίως από εθνικούς και κοινοτικούς πόρους. Το αποτέλεσμα ήταν η στήριξη του τομέα των ΜΜΕ και των συμπράξεων του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα. Κύρια προβλήματα είναι το χρέος και η κατάσταση των δημοσίων οικονομικών.

Wrocław, Πολωνία

Κατά τα τελευταία δεκαεπτά χρόνια άλλαξαν τόσο η οικονομική διάρθρωση της πόλης όσο και η γενική εξωτερική της εικόνα. Η αναζωογόνηση του κέντρου της πόλης και συγκεκριμένων συνοικιών προσέλκυσε ιδιωτικές επενδύσεις στην πόλη. Δημιουργήθηκαν ξενοδοχεία και εστιατόρια. Η ανοικτή πολιτική των αρχών της πόλης και οι εταιρικές της σχέσεις της με αδελφές πόλεις, περιφερειακές αρχές και την κεντρική κυβέρνηση, καθώς και η συνεργασία της πόλης με τους άμεσους γείτονές της, είχαν ως αποτέλεσμα την εγκατάσταση νέων βιομηχανικών δραστηριοτήτων στα περίχωρα της πόλης. Δημιουργήθηκε το τεχνολογικό πάρκο του Wrocław Technology Park και τα εκπαιδευτικά κέντρα και η βιομηχανία της πόλης ξεκίνησαν νέες πρωτοβουλίες E&A. Κατά την περίοδο αυτή ανεργία μειώθηκε από 18 % σε 6 %. Ένα αρνητικό φαινόμενο ήταν η άνοδος των τιμών. Για παράδειγμα οι τιμές των ακινήτων ανήλθαν κατά 400 %.
